

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 333/2023-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **TOP TERMAL PLUS spol. s r. o.**, Hlavná 18, Topoľníky, IČO 45 283 508, právne zastúpenej advokátskou kanceláriou TAX LAW, s. r. o., Břeclavská 3, Malacky, IČO 53 160 657, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ing. Peter Slávik, PhD., proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave (teraz Správneho súdu v Bratislave) č. k. 20S/107/2022-91 z 3. marca 2023 (teraz konanie vedené pod sp. zn. TT-20S/107/2022) takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 20S/107/2022-91 z 3. marca 2023 **b o l i p o r u š e n é** základné práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Trnave č. k. 20S/107/2022-91 z 3. marca 2023 **z r u š u j e** a **v e c v r a c i a** Správnemu súdu v Bratislave na ďalšie konanie.
3. Správny súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **530,86 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a 4 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských

práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 20S/107/2022-91 z 3. marca 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). V súčasnosti je podľa § 3 ods. 3 písm. b) zákona č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov konanie vedené Správnym súdom v Bratislave (ďalej len „správny súd“) pod sp. zn. TT-20S/107/2022. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 333/2023-14 z 21. júna 2023 prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v časti namietajúcej porušenie práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a 4 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením. Vo zvyšnej časti bola ústavná sťažnosť odmietnutá ako zjavne neopodstatnená podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

3. Podľa čl. XI bodu 4 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 v znení jeho dodatku č. 2 z 27. septembra 2023 (ďalej len „rozvrh práce“) bola predmetná vec, pôvodne pridelená sudkyni spravodajkyni Jane Laššákovej, pridelená sudcovi spravodajcovi Ivanovi Fiačanovi, ktorý sa v súlade s čl. II bodom 3 rozvrhu práce stal členom druhého senátu ústavného súdu.

4. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa správnou žalobou podanou na krajskom súde domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky č. 267173/2022 z 20. júna 2022.

5. Krajský súd výzvou zo 14. septembra 2022 doručenou 28. septembra 2022 sťažovateľku vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za podanú žalobu vo výške 35 eur podľa položky 10 písm. a) Sadzobníka súdnych poplatkov platného v čase podania žaloby v spojení s § 6 ods. 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), a to do 10 dní odo dňa doručenia výzvy s poučením, že ak poplatok nebude v určenej dobe zaplatený, správny súd konanie zastaví. Lehota na zaplatenie súdneho poplatku uplynula 10. októbra 2022.

6. Krajský súd prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka uznesením č. k. 20S/107/2022-76 zo 14. októbra 2022 (ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) rozhodol o zastavení konania z dôvodu neuhradenia súdneho poplatku v súdom určenej lehote.

7. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podala sťažovateľka sťažnosť, v ktorej uviedla, že poplatok za podanie žaloby uhradila 10. októbra 2022, i keď s nesprávne uvedeným variabilným symbolom, a predložila potvrdenie o úhrade. Sťažovateľka v čase podania sťažnosti z opatrnosti poplatok opätovne uhradila, tentoraz aj so správne uvedeným variabilným symbolom.

8. Krajský súd napadnutým uznesením sťažnosť zamietol a neskôr zaplatený súdny poplatok vrátil sťažovateľke. V odôvodnení napadnutého uznesenia zdôraznil, že súdny poplatok je splatný už pri podaní žaloby, a nie až na podklade výzvy súdu. Účelom správne uvedeného variabilného symbolu je jednoznačná identifikácia konania, na ktoré sa súdny poplatok viaže. Uhradený súdny poplatok sa následne zaúčtuje pod variabilným symbolom do spisu, a to prostredníctvom Slovenskej pošty, a. s., ktorá je prevádzkovateľom systému eKoloK. V nadväznosti na to krajský súd dôvodil, že nemá priamy dosah na tento proces, a preto nedokáže zle uhradené súdne poplatky

spárovať. Skutočnosť, že sťažovateľka súdny poplatok uhradila so správnym variabilným symbolom v čase po rozhodnutí vyššieho súdneho úradníka, nemá v danej veci význam vzhľadom na to, že táto úhrada prebehla po lehote na zaplatenie.

9. Napadnuté uznesenie krajského súdu považuje sťažovateľka za prejav „*extrémneho súdneho formalizmu*“.

II.

Vyjadrenie odporcu a replika sťažovateľky

10. Z vyjadrenia správneho súdu doručeného ústavnému súdu 20. septembra 2023 vyplýva, že zákonná sudkyňa sa s napadnutým uznesením krajského súdu stotožňuje. Navyše uviedla, že ani z predloženého detailu platby, ktorý sťažovateľka predložila, nevyplýva adresnosť predmetnej platby k súdnemu konaniu v zmysle identifikačných údajov uvedených vo výzve na zaplatenie súdneho poplatku, má len informatívny charakter, nenahrádza výpis z účtu a nepreukazuje skutočnosť, že predmetná suma bola odpísaná z účtu sťažovateľky v prospech účtu v zmysle výzvy krajského súdu.

11. Z repliky sťažovateľky doručenej ústavnému súdu 5. októbra 2023 vyplýva, že trvá na podanej ústavnej sťažnosti a svojej argumentácii. Zároveň vyjadrila presvedčenie, že správny súd svojím vyjadrením *de facto* potvrdil riadnu úhradu súdneho poplatku.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Nosná námietka sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie je založená na tvrdení, že krajský súd postupoval extrémne formalisticky, keď konanie zastavil len z toho dôvodu, že nevedel spárovať včas realizovanú platbu pre nesprávne uvedený variabilný symbol.

13. Krajský súd v napadnutom uznesení a následne aj správny súd vo vyjadrení tvrdili, že o povinnosti riadne uviesť identifikačné údaje pri realizovaní platby bola sťažovateľka poučená, do systému eKoloK, v ktorom je platba realizovaná, nemá súd oprávnenie zasahovať, a tiež zdôraznili, že súdny poplatok je splatný už podaním žaloby, nie uplynutím lehoty určenej vo výzve na zaplatenie.

14. Naproti tomu sťažovateľka poukazuje na rozhodnutie ústavného súdu č. k. I. ÚS 256/2018 z 5. septembra 2018 a je presvedčená o formalistickom prístupe krajského súdu v danej veci.

15. Podľa § 9 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch poplatky vyberané súdmi, orgánmi štátnej správy súdov a orgánmi prokuratúry sa platia v hotovosti, platobnou kartou, poštovým poukazom alebo prevodom z účtu v banke alebo v pobočke zahraničnej banky.

16. Podľa § 9 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch poplatky možno platiť prostredníctvom jednotného kontaktného miesta, akreditovaného platiteľa, integrovaného obslužného miesta alebo prevádzkovateľa systému.

17. Podľa § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním žaloby, návrhu na začatie konania, dovolania alebo kasačnej sťažnosti, súd podľa § 9 vyzve

poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí, spravidla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený.

18. Podľa § 10 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch prvoinštančný súd zruší uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, ak bol súdny poplatok zaplatený v lehote určenej súdom podľa odseku 1 alebo ak sú na to dôvody podľa odseku 2.

19. Z pohľadu ústavného súdu treba zo skutkového hľadiska konštatovať, že sťažovateľka na základe výzvy krajského súdu súdny poplatok vo výške 35 eur 10. októbra 2022 (teda v posledný deň súdom stanovenej lehoty) zaplatila bankovým prevodom na číslo účtu Slovenskej pošty, ktoré bolo uvedené vo výzve na úhradu súdneho poplatku. Z napadnutého uznesenia vyplýva, že táto okolnosť nebola sporná. Z napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovateľka uviedla nesprávny variabilný symbol (namiesto správneho č. VS 4944090580 uviedla č. 3805092420), čo napokon viedlo k nemožnosti identifikácie platby a zastaveniu konania.

20. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvoľe možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame, či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O arbitrárnosti pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

21. Z napadnutého uznesenia krajského súdu nie je zrejmé, na základe akej právnej úpravy a akou aplikáciou vzťahujúcej sa právnej úpravy dospel k záveru, že nepriradenie (nespárovanie) platby sťažovateľky (zjavne došlej na účet označený v platobnom predpise) Slovenskou poštou, a. s., je dostačujúce pre záver o nezaplatení súdneho poplatku za návrh v zmysle zákona o súdnych poplatkoch. Absenciou akéhokoľvek relevantného a dostačujúceho odôvodnenia v uznesení okresného súdu je napadnuté uznesenie nepreskúmateľné (m. m. I. ÚS 436/2015). Ústavný súd považuje prístup krajského súdu vo veci zastavenia konania pre nesprávne uvedený variabilný symbol za príliš formalistický (m. m. II. ÚS 384/2020, II. ÚS 545/2022, III. ÚS 647/2022).

22. Ústavný súd zdôrazňuje, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu, ktoré je v demokratickej spoločnosti natoľko favorizované, že pri jeho výkone neprichádza do úvahy (zo strany súdov) jeho zužujúci výklad a ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojvoľné) obmedzenie, či dokonca popretie (I. ÚS 2/08, IV. ÚS 197/2010). Krajský súd zastavil súdne konanie, hoci disponoval informáciou o zaplatení súdneho poplatku na ním samým označený účet v ním samým určenej lehote. Napriek tomuto poznatku došlo k zastaveniu konania len z dôvodu zjavného omylu sťažovateľky pri určení variabilného symbolu. Výsledkom chyby krajského súdu pri uplatňovaní relevantných pravidiel

zákona o súdnych poplatkoch je odopretie súdnej ochrany sťažovateľke ako žalobcovi, ktorý sa domáhal rozhodnutia o uplatnenom práve.

23. Nad rámec uvedených záverov ústavný súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Sfk/121/2022 z 27. februára 2023, v ktorom konštatoval, že *„Skutočnosť, že v dôsledku uvedenej nesprávnosti pri zadávaní čísla variabilného symbolu nebola platba priradená k príslušnej spisovej značke, je nesporne chybou na strane sťažovateľa, ktorá celkom pochopiteľne viedla krajský súd k zastaveniu konania, pretože úhradu súdneho poplatku v stanovenej lehote neevidoval. S ohľadom na zistené skutočnosti však nejde o takú chybu, ktorá by vylučovala sťažovateľa z prístupu k súdnej ochrane, nakoľko v konečnom dôsledku si poplatkovú povinnosť ako podmienku konania o kasačnej sťažnosti splnil. ...Ak by kasačný súd neakceptoval uvedené dodatočné zistenia a skutočnosti, sťažovateľovi by bola odňatá možnosť konať pred súdom, čím by došlo k porušeniu základných ústavných princípov či princípov právneho štátu.“*

24. Uvedené zistenia zakladajúce ústavnú neudržateľnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu preto viedli ústavný súd k záveru, že krajský súd porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

25. Ústavný súd nevyhovel (bod 4 výroku nálezu) ústavnej sťažnosti v časti, v ktorej sťažovateľka namieta porušenie čl. 46 ods. 4 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu, pretože uvedené ustanovenie je len ústavným príkazom pre zákonodarcu upraviť podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane zákonom.

26. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľky na zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci krajskému súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (bod 2 výroku nálezu). Krajský súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

IV. Trovy konania

27. V súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal ústavný súd podľa výsledku konania sťažovateľke aj nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania v sume 530,86 eur (bod 3 výroku nálezu).

28. Pri výpočte výšky náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), v zmysle ktorej základná sadzba tarifnej odmeny (§ 11 ods. 3 vyhlášky) za jeden úkon právnej služby predstavovala v roku 2023 sumu 208,67 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavovala v roku 2023 sumu 12,52 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania za dva úkony právnej služby – prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti. Za úkon – podanie repliky ústavný súd sťažovateľke trovy s prihliadnutím na obsah podania nepriznal.

29. Výška odmeny právneho zástupcu tak predstavovala sumu 530,86 eur (2 x 208,67 eur) a výška náhrady jeho hotových výdavkov sumu 25,04 eur (2 x 12,52 eur), t. j. spolu sumu 442,38 eur. Vzhľadom na skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľky je platcom dane z pridanej hodnoty, uvedená suma sa v súlade s § 18 ods. 3 vyhlášky zvýšila aj o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, t. j. o sumu 88,48 eur. Trovy konania sťažovateľky teda predstavovali spolu sumu 530,86 eur, ktorú je správny súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcovi sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu